

Lektionsstudier i en dansk kontekst

Charlotte Ormstrup,
VIA UC

Rigmor Olesen, Funder og
Kragelund Skoler

Kommentar til Jørgen Haagen Petersen, Karin Marianne Lilius og Rene B. Christiansen: "Når man er tvunget ud i det, så er det jo egentlig meget godt", MONA, 2018(2).

I artiklen beskriver de tre forfattere et stort forskningsprojekt hvor man forsøger at løfte naturfagslærernes niveau i tre kommuner gennem deltagelse i formelle lektionsstudier (LS) og andre tiltag. Det var intentionen at alle naturfagslærere i kommunerne deltog i enten efter- videreuddannelse eller LS. Der bliver beskrevet hvordan forvaltningen og mange skoleledere havde svært ved at prioritere projektet. Ledere og lærer havde en misforstået forventning til det forskningsprojekt kommunerne gik ind i. Der bliver også henvist til hvor meget tidsfaktoren betyder for nye tiltag i folkeskolerne.

Som underviser på læreruddannelsen har jeg (Charlotte) afprøvet LS med mine naturfagsstuderende. Det giver en fantastisk mulighed for at diskutere didaktiske vinkler ved en undervisningslektion. Denne analyse og refleksion har de fleste lærere i folkeskolen ikke mulighed for på grund af tidspreset. I artiklen beskriver man bl.a. det tidspres der er i forbindelse med planlægning og projektets forventning om udfyldning af skemaer.

Vi har gennem et samarbejde i Silkeborg Kommune under FabLab-regi og Pioneruddannelsen (Pioneruddannelsen, 2018) haft mulighed for at afprøve dele af LS-modellen gennem en afprøvning af naturfagsundervisning i to 5.-klasser. Vi har ikke brugt LS-modellen i dens oprindelige version (Mogensen, 2015). Derimod har vi taget dele af modellen og arbejdet det ind i en afprøvning. Derigennem har vi kunnet analysere og diskutere forskellige didaktiske tiltag i en undervisningskontekst.

Vi har i fællesskab planlagt et undervisningsforløb om Arduino-kodning i 5. kl. Vi har diskuteret didaktiske vinkler og muligheder i fællesskab. Derefter har Rigmor gennemført en lektion hvor jeg har observeret. Efter endt lektion diskuterede vi observationerne. Det resulterede i endnu en afprøvning i den anden 5.-kl. Igen underviste Rigmor, og jeg observerede. På ny diskuterede vi observationerne og de ændringer som

var foretaget i forhold til gangen før. Rigmor underviste hver gang da det er hendes klasser, og hun har et forkendskab til eleverne som jeg ikke har.

Denne afprøvning har givet Rigmor mulighed for at få overblik over hvordan det planlagte didaktiske design har haft indflydelse på elevernes læring, det har givet mulighed for at ændre og afprøve andre didaktiske designs og generelt givet et overordnet blik over hvad der foregår i undervisningen. Når man står midt i en naturfagsundervisningssituation, sker der ofte meget i en klasse som man som lærer ikke er opmærksom på fordi fokus er på selve undervisningen.

Her havde vi mulighed for at observere på en situation hvor Rigmor stod i en undervisningssituation hvor hun ikke følte sig sikker fordi emnet er helt nyt for både elever og lærer. Rigmor kunne se en mening i at have undervisningen observeret. Det var ikke et angreb på hende som person, men en vurdering af undervisningen og et fokus på hvordan man kunne didaktisere det nye materiale. Vi følte os sikre på hinanden fordi vi delvist havde planlagt lektionerne sammen. Vi var begge fokuserede på den didaktiske vinkel i undervisningen.

I modsætning til den situation som bliver beskrevet i artiklen, så havde vi en gensidig interesse i at observere hvad der skete i undervisningen: Vi havde begge arbejdet med didaktisering af et FabLab-emne i undervisningen og fordi vi begge var deltagere i Pioneruddannelsen, havde vi mulighed for at bruge tid på planlægningen, jeg havde mulighed for at deltage som observatør i undervisningen på det tidspunkt den var skemalagt, og Rigmor og hendes skole havde en interesse i at afprøve didaktikken i undervisningen.

I artiklen skriver de at "det er provokerende og ofte imod den fremherskende kultur at skulle gøre sig alle mulige overvejelser inden undervisningen". For os gav det mening at bruge tid på at afprøve didaktikken fordi vi netop diskuterede nye didaktiske vinkler på undervisningen, og fordi vi var ligeværdige i situationen og havde tid til projektet. Rigmor har haft en positiv oplevelse af processen og er derfor åben for at etablere et lignende forløb med en af hendes kolleger på skolen.

Rigmors oplevelser af at have en kollega til at foretage LS har haft en betydelig effekt på undervisningens videre praksis. Tiden, vores fælles studietid hvor vi har haft tid til at reflektere og indgå i dialog, har været en væsentlig faktor heri. Ledelsen på skolen har bakket op om forløbet gennem den timetildeling som Rigmor allerede har i kraft af sin deltagelse i Pioneruddannelsen. Det har derfor ikke været et problem at få tid i dette forløb. Spørgsmålet er om der efterfølgende vil være tid til nye forløb næste år.

Men ud over tiden er der specielt tre fokuspunkter som har været med til at skabe succes omkring vores LS.

For det første har vores LS givet mulighed for større refleksion over hvordan eleverne lærer, og har affødt nye didaktiske overvejelser til kommende lektioner. Fordi vi har været to undervisere som har oplevet den samme undervisning, har det været

muligt at diskutere konkrete situationer, fx hvordan forskellige elever tackler den samme problemstilling.

For det andet har det givet perspektiv på lærerrollen, dens mange facetter og betydningen for elevens læring. For eksempel har det været interessant i fællesskab at kunne stille skarpt på hvilken umiddelbar forskel der er i elevernes udbytte, ud fra to forskellige tilgange til læringen: Læreren som den styrende mesterlærer (følg mig) og læreren som rammesætter og vejleder (eleverne mere overladt til selvstændig problemløsning).

For det tredje har LS i dette forløb været betydningsfuld for Rigmor da tilstedeværelsen af en observatør og de efterfølgende samtaler og diskussioner har været med til at faget er kommet i fokus, og har styrket lærerprofessionalismen hos Rigmor i forhold til hendes praksis. Hun har ikke stået alene.

Det at forløbet blev etableret i en situation hvor der er brug for det, gør at det giver mening, og at det efterfølgende vil være en acceptabel mulighed igen hvis det kan organiseres tidsmæssigt.

Det vil fx være muligt at foretage noget LS-lignende på fagdage på Funder og Kragelund Skoler. Skolen har i skoleåret 2017/2018 fagdage hver uge hvor dagen har været planlagt af to lærere på mellemtrinnet, og hvor fem lærere har skullet gennemføre den samme undervisning på hvert sit hold. Her har der ligget en næsten minutiøs plan for hvad der skulle ske på dagene, og enhver har kunnet udføre det. Det blev efterfølgende evalueret i den almindelige forberedelsestid. De ændrede forhold i folkeskolen gør at lærerne er mere åbne over for didaktiske diskussioner.

LS minder rigtig meget om supervision (Bager & Andersen, 2011) hvor man inden timen har sat fælles fokus på hvad der skal iagttages, og det kræver at man som lærer er åben og ikke tager det som et personligt "tjek" af om man gør det godt nok. Rigmor mener det er forholdsvis nemt hvor lærere har fælles undervisning på en årgang (eks. to lærere underviser sammen i matematik) hvilket der er tradition for på Funder og Kragelund Skoler: "Vi laver så at sige LS, eller i hvert tilfælde nogle bidder af LS, hver gang vi underviser, og bruger iagttagelserne i forhold til vores videre arbejde, så der er en stor åbenhed omkring det at iagttage det der sker i undervisningen".

I en travl hverdag på skolerne er der ikke tid til LS hvis det bliver presset ned over undervisningen, men hvis det giver mening didaktisk, så er det en god model at arbejde med.

Vi kommer måske ikke til at bruge LS i den japanske version (Rasmussen, 2018), men det er en metode som kan fordanskes, og hvor grundtanken om at planlægge i fællesskab for derefter at udføre undervisningen med observationer vil kunne opkvalificere den faglige undervisning og understøtte den enkelte lærers professionalisme i en stærkt foranderlig hverdag.

Ved at starte i undervisningssituationer som eksempelvis her kodning eller hvor der i fællesskab med andre arbejdes bevidst med det didaktiske design, herunder be-

tydningen af lærerens rolle, vil vi med tiden kunne ændre den naturfaglige kultur på skolerne. Jo mere fokus vi har på didaktik som et redskab der kan bruges på forskellige måder, jo mere tilladt vil det blive at diskutere ens egen undervisning. På den måde bliver det ikke et angreb på den personlige undervisning, men et redskab til at kunne diskutere undervisningen objektivt.

Så artiklens overskrift siger det meget godt. Når man er tvunget ud i det, er det egentlig meget godt. Men måske kunne det blive noget bedre hvis det gav mening i situationen og ikke følte som noget man får pålagt.

Referencer

- Bager, Lene Tortzen & Andersen, Hanne (2011). Kollegial supervision: Som udviklingsredskab i undervisningskulturer. Aarhus Universitetsforlag.
- Mogensen, A. (2015). Lektionsstudier i skolen: Kollegial sparring gennem fælles studier. Dafolo.
- Pioneruddannelsen (2018) <http://campusbindslevsplads.dk/index.php/fablab/om-fablab/pioneruddannelse/> (18-6-18).
- Rasmussen, K. (2018). Lektionsstudier fra metode til tankegang, *MONA*, juni 2018.